

УДК 351.746.1

*Лобода Д. О., здобувач вищої освіти;
Прямухїна Н. В., д-р екон. наук, професор,
професор кафедри інформаційних систем управління,
Донецький національний університет імені Василя Стуса*

БОРОТЬБА З ДЕЗІНФОРМАЦІЄЮ ЯК ЧАСТИНА ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Ключові слова: дезінформація, інформаційна безпека, Україна, росія, державне управління, національна безпека.

Вступ. У сучасний період вирішення проблем інформаційної безпеки стає надзвичайно актуальним завданням, породженим необхідністю ефективної інтеграції держави в глобальне інформаційне суспільство. Ключовим аспектом цього завдання є розробка ефективних стратегій для протидії дезінформації і забезпечення нормального функціонування державних структур у цьому контексті. Основна причина, що призводить до нинішніх викликів у сфері інформаційної безпеки, полягає в неефективності поточної політики цієї галузі влади, що вимагає перегляду основних принципів її забезпечення. Отже, поставимо за мету актуалізацію концептуального дискурсу, пов'язаного з проблематикою інформаційної безпеки, розглядаючи її як необхідну функцію сучасної держави в контексті безпеки інформаційно-комунікаційного простору, особливо в умовах сучасних воєнних загроз. Ефективність заходів і стратегій інформаційної безпеки безпосередньо пов'язана з сучасними концепціями воєнної безпеки. Оскільки інформаційний простір стає значущим полем боротьби в умовах воєнних конфліктів, розуміння інформаційної безпеки як стратегічної функції держави дає змогу виробляти необхідні стратегії в умовах нестабільності та загроз.

Актуальність. Проблема поширення дезінформації полягає в тому, що вона є однією з найважливіших проблем сучасного суспільства. Дезінформація має значний вплив на суспільно-політичну ситуацію в країні, підриває довіру до ЗМІ та може призвести до дестабілізації країни. Проблема поширення дезінформації та загалом інформаційної безпеки України була предметом дослідження багатьох дослідників, серед яких Д. В. Смотрич, Б. В. Дерев'яноко, В. П. Кононенко, С. С. Здоровко.

Для України в умовах війни збільшення ефективності організації та захисту інформаційного простору є рівнозначним територіальному захисту країни, оскільки за затвердженою Стратегією інформаційної термін інформаційна безпека України є складником національної безпеки країни. Вона визначається як стан захищеності державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших важливих інтересів людини, суспільства і держави. Необхідність переглядів механізмів боротьби з дезінформацією також підкреслюється незліченною кількістю російських фейків, що розповсюджуються навіть за межами України [3]. Ускладнює

ситуацію і той факт, що в Україні слабо розвинена медіаграмотність. Шляхом опитування від USAID-Internews, було встановлено, що лише 67 % респондентів вважають що вони здатні розпізнати замовні матеріали або дезінформацію [2, с. 5]. До того ж основним джерелом споживання контенту залишається соціальні мережі – 76 % респондентів [2, с. 8]. А це тягне за собою надзвичайно швидку реакцію поширення різноманітних «фейків» з огляду на складний процес фільтрації та поганої контрольованості соціальних мереж. Водночас з боку держави ми можемо спостерігати недостатню увагу щодо проблеми. За останніми даними від державного вебпорталу бюджету для громадян Open Budget, загальні видатки за 2023 рік становлять приблизно 2,825 трлн грн, а сума на категорію «Діяльність у сфері безпеки держави» становить лише приблизно 35,5 млрд грн, що, зі свого боку, дорівнює 1,25 % від обсягу загального фонду Державного бюджету, і це є, безумовно, малою часткою для забезпечення національної безпеки держави [1].

Висновки

Отже, незважаючи на те, що в Україні вже існує установа, яка виконує моніторинг і бореться за інформаційний простір держави, Центр протидії дезінформації не здатний покрити весь інформаційний простір. Дезінформація поширюється за допомогою різних каналів, зокрема соціальними мережами, традиційними ЗМІ та навіть особистими повідомленнями. Центр протидії дезінформації може моніторити лише частину цього простору, а тому не може повністю запобігти поширенню дезінформації, яка ставить під загрозу національну безпеку країни.

Для вирішення проблеми дезінформації потрібно використовувати комплексний підхід, який включає в себе заходи покращення медіаграмотності населення, адже люди повинні бути в змозі критично ставитися до інформації, яку вони отримують, і розпізнавати дезінформацію. Необхідно розробити нові механізми протидії. Ці механізми повинні включати в себе підвищення відповідальності ЗМІ за поширення дезінформації, а також регулювання діяльності соціальних мереж. А також є потреба у збільшенні фінансування заходів щодо протидії дезінформації. Це дасть змогу забезпечити ефективну реалізацію заходів, спрямованих на боротьбу з дезінформацією.

Список використаних джерел

1. Державний веб-портал бюджету для громадян. *Open Budget*. URL: <https://openbudget.gov.ua> (дата звернення: 19.11.2023).
2. Опитування USAID-Internews щодо споживання медіа. *Internews*. URL: <https://internews.in.ua/wp-content/uploads/2023/10/Ukrainiski-media-stavlennia-ta-dovira-2023r.pdf> (дата звернення: 19.11.2023).
3. Daniela M. Information manipulation in Russia's war of aggression against Ukraine: EU lists seven individuals and five entities. *Council of the European Union*. URL: <https://cutt.ly/TwUTSeRf> (дата звернення: 19.11.2023).